

Оноре де Бальзак

Загальні відомості

- **Онорé де Бальзак** (фр. *Honoré de Balzac*; *20 травня 1799, Тур, Франція — †18 серпня 1850, Париж, Франція) — французький письменник. Перший успіх до нього прийшов після написання «Психології шлюбу» (1829), навіяного Вальтером Скоттом. Це було початком великої серії романів під загальною назвою «Людська комедія». Писав також оповідання.

Біографія

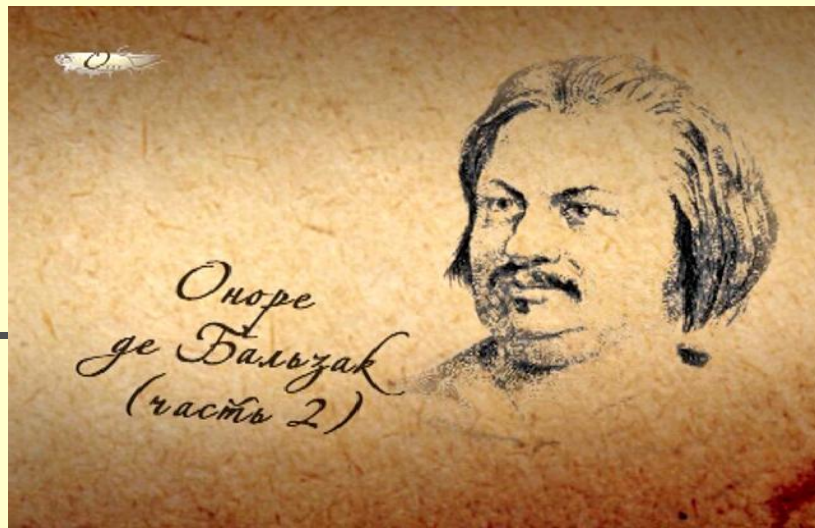
- Народився у місті Тур 20 травня 1799. Дід його був селянином, а батько «вийшов у люди» і перетворився з «Бальса» на «Бальзака», додавши до свого прізвища шляхетну частку «де». З самого дитинства мати не цікавилася дитиною і влаштувала його в інтернат. У сім років Оноре почав навчання у Вандомському училищі. Йому там не дуже подобалось: предмети викладались абияк, а дисципліна була суворою. Бальзак не був першим учнем, хоча багато писав і захоплювався писанням. Після того як хлопчик захворів(1814), батьки забрали його додому. 1814 родина Бальзаків оселяється в Парижі. Оноре продовжив навчання у приватних школах, відвідував лекції у Сорбонні, всесвітньо відомому університеті, відвідував практику в адвокатській конторі. Вже за тих років Бальзак відчув на собі французьку дійсність.

- Заглиблення в «прозу» життя посилювалось ускладненням власних матеріальних обставин. **1819** батько Бальзака залишив службу без пенсії і Оноре, того самого року отримавши диплом **юриста**, змушений був заробляти собі на хліб. Професія адвоката його не приваблювала. Він мріяв про письменницьку діяльність. Родина не ставала йому на заваді, навіть посильно йому допомагала: на сімейній нараді було ухвалено встановити Оноре іспитовий термін тривалістю два роки та фінансувати його. За той час він мав довести, що в нього є справжнє покликання до письменництва і що він здатний створити значний твір. Бальзак спробував догодити умовам угоди, написавши віршовану драму **«Кромвель»**. **Іжанр, і естетика** твору не відповідали хисту Бальзака. До того ж він робив тільки перші кроки на літературній ниві і не мав досвіду. Отже, твір, незважаючи на докази **талановитості** його автора, виявився невдалим.

- З 1821 Бальзак жив у Мансарді, спілкувався з журналістами і створив низку модних тоді **«готичних романів»**, спочатку в співавторстві, а потім самостійно. В них можна побачити набір прийомів і тем, властивих такому типу літератури: руїни замків, таємниці, кістяки та небесно чисте **кохання**. Ці твори теж не принесли Бальзакові бажаних грошей, але відіграли позитивну роль у становленні письменника: саме на них він вигострював свою майстерність, щоб в **1829**, коли з'явився роман **«Останній шуан»**, увійти до французької літератури одним з її найоригінальніших авторів. Двадцять років багато в чому ускладнили життя Бальзака. Боротьба з **кредиторами** — одна з найпопулярніших тем **анекдотів**, пов'язаних з його ім'ям. Аби позбутися **боргів**, Бальзак писав безупинно, створюючи роман за романом, працюючи по 16 годин на добу та одержуючи **аванси** від видавців за ненаписані твори. Крім того, він був світською людиною, завойовував серця жінок, мав славу трохи кумедного **«денді»**. Встигнути скрізь він міг тільки завдяки життєлюбності і

- Згодом письменник використовує «фізіологічний нарис» для створення своїх новел. Саме так виник його всесвітньо відомий твір «Гобсек», що був спочатку «фізіологічним нарисом» про лихваря. Від початку 30-х років Бальзак пише великі прозові твори — романи і повісті («Шагренева шкіра», «Полковник Шабер», «Євгенія Гранде», «Історія величі і падіння Цезаря Білото» та ін.). Ще на ранніх етапах творчості Бальзак виявив схильність писати твори циклами, внаслідок чого виник задум об'єднати всі романи в епопею.
- У 1840 з'явилась і назва - «Людська комедія», а у 1842 — «Передмова». До епопеї увійшло майже все створене Бальзаком у 30-х роках та написане після 1842: романи «Втрачені ілюзії», «Кузина Бетта», «Кузен Понс», «Розкоші і злидні куртизанок» та ін. Останній роман Бальзака «Селяни» залишився незавершеним.

Бальзак і Україна

- У 1832 р. письменник отримав листа, що надійшов з Одеси за підписом «Іноземка» з приводу його роману «Тридцятирічна жінка». Авторка послання була багата польська поміщиця Евеліна Ганська, власниця маєтку поблизу Бердичева. Письменник почав листування з жінкою, а згодом зустрівся з нею у Швейцарії. Ганська була вродливою вельможною жінкою. Між письменником і нею зав'язались дружні стосунки, які невдовзі переросли в справжнє кохання. Вони не могли одружитись, адже Евеліна мала чоловіка. Венцеслав Ганський помер у 1841 р., але закоханим через різні обставини довелось чекати на вінчання ще дев'ять років. Вони зустрічались у різних містах і країнах Європи: у Швейцарії, Відні, Дрездені, Санкт-Петербурзі, а зрештою одружились у Бердичеві. Бальзак двічі відвідував Україну: у вересні 1847-січні 1848 р. і протягом останніх місяців 1849-го до квітня 1850 року. Окрім Верховні, маєтку Ганської, він кілька разів був у Бердичеві. Україна вразила його своїми полями і родючою землею.

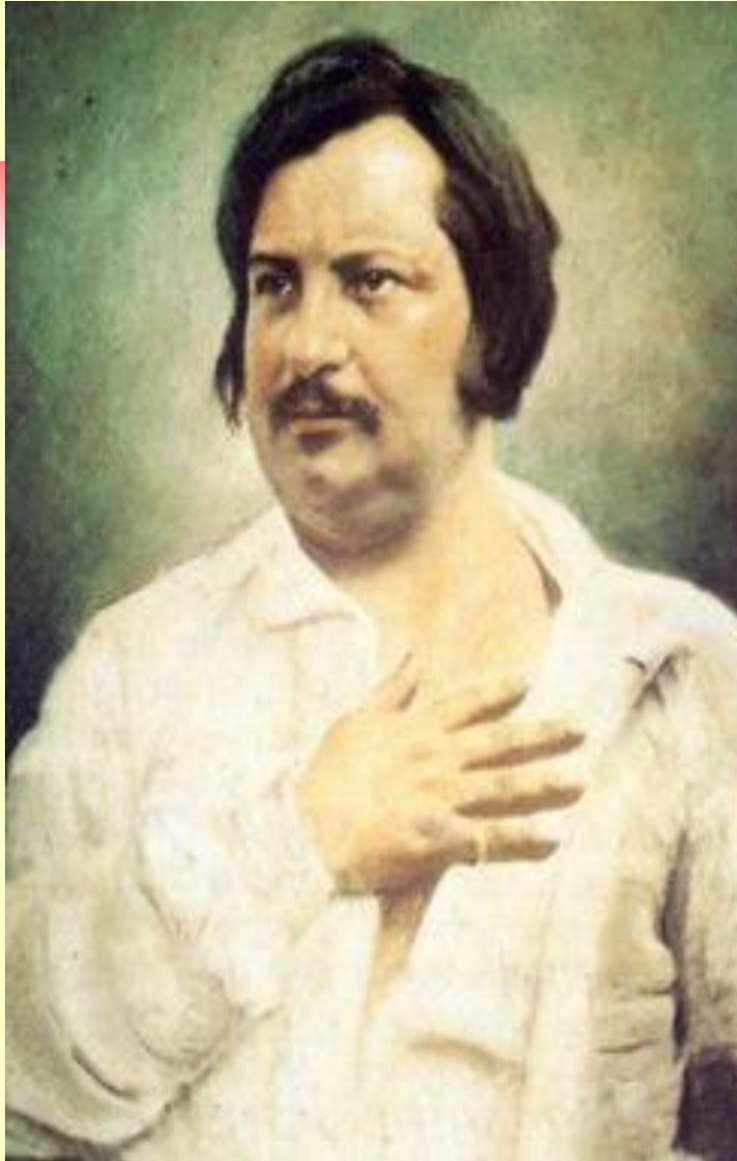

- «...Це пустеля, царство хлібів, ці мовчазні прерії Купера, — захоплено зазначав він. — Тут починається український чорнозем, шар чорного і тучного ґрунту завтовшки футів п'ятдесяти, а іноді навіть і більше. Його ніколи не угниють...»
- Разом з Ганською Бальзак відвідав Київ і так описав його красу і велич у листі до Лори де Сюрвіль:
- «...Ось я і побачив цей Північний Рим, це татарське місто з трьомастами церквами, з багатствами Лаври і Святої Софії українських степів. Добре поглянути на це ще разок...» .
- У 1847, 1848 і 1850 роках відвідав Київ (загалом було 6 візитів письменника до Києва). Зупинявся у будинку польських магнатів Ганських на Печерську (неподалік теперішньої вулиці Липської), почав писати нарис «Лист про Київ». Бував у Контрактовому будинку на Подолі під час контрактових ярмарків.
- Тривалий час жив у селі Верхівня (нині Житомирської області), в маєтку Ганських (з осені 1847 по лютий 1848 року та з осені 1848 року по квітень 1850 року).

- Наприкінці вересня 1848, їдучи до Е. Ганської до с. Верхівня, чекаючи вирішення прикордонних формальностей, на 4 дні зупинився у містечку Вишнівець (нині смт Збаразького району Тернопільської області) в палаці князів Вишневецьких, де жила дочка Ганської Анна, заміжня за графом Ж. Мнішеком. Враження про Вишнівець виклав у листах до Е. Ганської в Париж, назвавши, зокрема, палац і парк на березі Горині «польським Версалем» і запропонувавши проекти вивезення з Вишнівеччини деревини для будівництва залізниці та спорудження тут ставків, суконної фабрики.

- У 1850 році одружився з Евеліною Ганською. Вінчання відбулося 2 березня 1850 року в костьолі Святої Варвари міста Бердичів. На вінчанні були присутні дочка Евеліни — Анна, Густав Олізар та граф Жорж Мнішек. Вінчав Житомирський прелат Віктор Ожаровський та канонік Йосип Білобоцький.
- Листувався, зокрема, з начальником митниці міста Радивилів.
- Помер 18 серпня 1850 року у Парижі.
- У 2011 році в Бердичеві, навпроти костелу Варвари, було відкрито пам'ятник славетному письменнику. Автором погруддя став житомирський скульптор Василь Фешенко.
- На честь Оноре де Бальзака названо перший український клуб Ротарі, що об'єднує франкомовних киян та іноземців, що мешкають у Києві, засідання якого провадяться французькою мовою.

Твори

- «Психологія шлюбу» **фр.** *Physiologie Du Marriage* (1829);
- «Гобсек» **фр.** *Gobseck* (1830), **повість**;
- «Еліксир довголіття» (1830);
- «Метр Корнеліус» (1830);
- «Шагренева шкіра» (1831);
- «Червоний готель» (1831);
- «Доручення» (1832);
- «Покинута жінка» (1832);
- «Полковник Шабер» **фр.** *Le Colonel Chabert* (1832);
- «Батько Горіо» **фр.** *Le Père Goriot* (1834);
- «Пошуки Абсолюту» (1834);
- «Драма на березі моря» (1834);
- «Прославлений Годісар» (1834);
- «Прощений Мельмот» (1835);
- «Шлюбний контракт» (1835);
- «Обідня безбожника» (1836);
- «Дочка Єви» (1838);
- «П'єретта» **фр.** *Pierrette* (1839);
- «Альбер Саварюс» (1842);
- «Уявна коханка» (1842);
- «Оноріна» (1843);
- «Провінційна муза» (1844);
- «Депутат від Арсі»;
- «Дрібні буржуа»;
- «Театр, який він є»;
- «Музей древностей»;
- «Етюд про Бейлу»;
- «Людська комедія» **фр.** *La Comédie Humaine*;
- Романи:
- «Євгенія Гранде» **фр.** *Eugénie Grandet* (1833);
- «Втрачені ілюзії» **фр.** *Les Illusions Perdues* (1843);
- Драми:
- «Мачуха» **фр.** *La Marâtre* (1848);

Українські переклади

- Переклади творів Бальзака українською мовою з'являються в останній третині XIX ст. У 1884 р. у Львові вийшов роман «Батько Горіо» як літературний додаток до журналу «Діло». Широке входження письменника в українську культуру починається у 20—30-х роках XX ст., коли з'являються в українських перекладах основні його твори. Цей процес тривав у повоєнні роки. Класичними стали переклади українською мовою, виконані І. Сидоренко, Є. Дроб'язком, В. Підмогильним, М. Рудницьким та ін.
- З 1989 р. здійснюється 10-томне видання творів Бальзака українською мовою, у підготовці якого взяли участь перекладачі В. Шовкун, Д. Паламарчук, І. Сидоренко, Т. Воронович та ін. Було видано перших п'ять томів. Шостий, був перекладений і зданий до видавництва В. Шовкуном, але досі ненадрукований.
- Ряд найвідоміших романів Бальзака українською переклала Єлизавета Старинкевич (романи «Шуани», Батько Горіо").
- Існує декілька варіантів українського перекладу роману «Шагреньова шкура» («Шагренева шкіра»). Цей роман перекладали Василь Вразливий (1929 р.), Ольга Крупко.
- Одним з перекладачів Бальзака українською був і Анатоль Перепадя.
- Роман Бальзака "Серафіта" переклав Григорій Філіпчук

Дякую за увагу!)

